

در این فصل ابتدا به معرفی نمونه جامعه آماری خواهیم پرداخت؛ سپس به طور خلاصه به نتایج پژوهش اشاره خواهیم داشت. در این میان ابتدا به متغیر وابسته و سپس به متغیرهای مستقل می پردازیم. از میان متغیرهای مستقل، دو متغیر «رضایت از دانشگاه» و «رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی» را به طور مبسوطی بحث خواهیم نمود زیرا این دو متغیر به تشریح وضعیت دانشگاه و شرایط دانشجویان و نیز نگاه آنها به شرایط اجتماعی- سیاسی کشور می پردازد و لذا برای مسئولین دانشگاه مفیدتر می باشد. پس از آن به سؤالات اصلی پژوهش که در فصل اول آمده است؛ پاسخ خواهیم داد و در پایان به بیان پیشنهادهای متناسب با یافته های پژوهش و ذکر محدودیتهای تحقیق اشاره خواهد شد.

۵-۱: جمع بندی یافته ها و نتایج پژوهش

این پژوهش در میان ۴۵۰ نفر از دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد انجام شد؛ نمونه تحقیق متناسب با نسبت جنسی (۳۵/۶ درصد مرد و ۶۴/۴ درصد زن) و متناسب با جمعیت دانشکده های دهگانه این دانشگاه انجام پذیرفت و در طول پرسشگری نیز حتی المقدور سعی شده بود که در هر دانشکده علاوه بر نسبت جنسی، پرسشنامه به طور متوازن در رشته های گوناگون و مقاطع تحصیلی متفاوت و در میان دانشجویان شبانه و روزانه توزیع گردد تا تنوع لازم حفظ شود. همچنانکه در فصل چهارم به تفصیل آوردیم، از نتایج جداول ۴-۱۰، ۴-۱۱، ۴-۱۲ بر می آید که وضعیت رضایت از زندگی دانشجویان در مجموع در بین دانشجویان رضایت بخش به نظر می رسد؛ زیرا در بازه [۵-۱] دارای میانه ای معادل ۳/۴۹ و میانگینی معادل ۳/۶۲ است؛ که از میانگین و میانه نظری «۳» بالاتر است. البته از دو نکته نباید غافل بود: نکته نخست آنکه ما به درستی نمی دانیم که وضعیت رضایت از زندگی دانشجویان در چند سال اخیر شاهد چه تغییراتی بوده است؛ علت این امر فقدان کار پژوهشی مشابه است. یعنی در این حوزه و با این جامعه آماری پژوهشی صورت نگرفته است تا بتوان سیر تغییرات رضایت از زندگی دانشجویان را بررسی نمود. پس میزان قابل قبول رضایت از زندگی منافاتی با مطالب ارائه شده در طرح مسئله ندارد. یعنی وضعیت متغیرهای سطح کلان که سبب کاهش رضایت از زندگی می شود ممکن است اثر مخرب خود را داشته باشد و رضایت از زندگی دانشجویان را تقلیل داده باشد. نکته دیگر اینکه چون ما از میزان رضایت از زندگی دانشجویان در سایر فرهنگها اطلاعی نداریم! نمی دانیم که میزان متعارف یا بهنجار رضایت از زندگی دانشجویان چقدر است؛ شاید جوان بودن دانشجویان سبب گردیده باشد که در تحقیقات بین المللی رضایت از زندگی دانشجویان بالا باشد. به عبارت دیگر برای ارزیابی دقیق رضایت از زندگی دانشجویان دانشگاه فردوسی، نیازمند آن هستیم که نمره استاندارد رضایت از زندگی دانشجویان دانشگاه فردوسی (به عنوان یک واحد مشاهده) در مقایسه با سایر دانشگاهها اعم از داخل یا خارج از کشور مقایسه نماییم. به این ترتیب این استدلال «میزان

رضایت از زندگی دانشجویان دانشگاه فردوسی چون بالاتر از میانه یا میانگین نظری است؛ پس قابل قبول است» تا حدی قابل تردید است. ولی به هر ترتیب با توجه به امکانات و اطلاعات موجود مناسب به نظر می رسد. همچنانکه مشاهده شد متغیر رضایت از زندگی با هیچکدام از متغیرهای زمینه ای مانند جنس، وضعیت تأهل، وضعیت اشتغال، وضعیت استقرار، نوبت پذیرش و گروه آموزشی رابطه ای معنادار نداشت (جدول ۴-۸۶ مدل ۱۴) نکته مذکور اگرچه از سویی سبب می شود قابلیت راهبردی تحقیق تقلیل یابد (زیرا نمی توان بر اساس مقولات متغیرهای مذکور راهکار ارائه نمود). ولی حکایت از آن دارد که وضعیت رضایت از زندگی یک وضعیت تقریباً یکنواختی است و افت و خیز بر اساس متغیرهای مذکور ندارد.

جدول ذیل به ارائه نتایج کلی متغیرهای پژوهش می پردازد:

جدول شماره ۵ - ۱: میانه و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

عنوان متغیر	نوع متغیر	تعداد گویه	تعداد پاسخگویان	میانه	انحراف معیار
رضایت از زندگی	وابسته	۸	۴۵۰	۳/۶۲۵	۰/۶۹۸
رضایت از دانشگاه	مستقل	۳	۴۵۰	۴	۰/۸۶۶
رضایت از آزادیهای سیاسی-اجتماعی	مستقل	۳	۴۵۰	۲/۶۶۷	۱ / ۰۵۰
رضایت از دوستان	مستقل	۳	۴۵۰	۴	۰/۸۷۴
رضایت از خانواده	مستقل	۳	۴۵۰	۴/۵۰	۰/۷۷۹
رضایت از خود	مستقل	۵	۴۵۰	۳/۸۰	۰/۶۷۹
رضایت مالی	مستقل	۲	۴۵۰	۳/۶۶۶	۰/۹۴۶
امید شغلی	مستقل	۴	۴۴۸	۲/۷۰	۱ / ۱۸۸
مثبت نگری	مستقل	۴	۴۵۰	۳	۰/۸۰۶
احساس آرامش روانی	مستقل	۲	۳۷۹	۴/۵۰	۰/۰۴
دینداری (بعد عاطفی)	مستقل	۳	۴۴۸	۳	۰/۸۲۶

همچنانکه ذکر شد در میان متغیرهای مستقل این پژوهش دو متغیر رضایت از دانشگاه و رضایت از آزادیهای سیاسی-اجتماعی اهمیتی خاص دارد.

الف) رضایت از دانشگاه: جداول شماره ۴-۱۸ و ۴-۱۹ حکایت از آن دارند که وضعیت دانشگاه در نزد دانشجویان رضایت بخش است. به طوریکه ۷/۵ درصد آنها دارای رضایت زیاد یا بسیار زیاد و ۹/۱ درصد آنها دارای رضایت کم یا بسیار کم و ۱۹/۳ درصد دارای رضایت از دانشگاه در حد متوسط بودند. در مجموع میانه رضایت از دانشگاه ۴ است که از

میانه نظری (۳) بالاتر می باشد. حال چنانچه بخواهیم شرایط مذکور را بر حسب دسته های مختلف بررسی نماییم ذکر نتایج ذیل مناسب به نظر می رسد.

جدول شماره ۵-۲: رابطه بین رضایت از دانشگاه و متغیرهای زمینه ای

عنوان رابطه	نوع آزمون	درجه آزادی	سطح معناداری Sig (۲-tailed)
جنس بر رضایت از دانشگاه تأثیر مثبت دارد	مان-ویتنی	-	۰/۱۰۹
نوع دانشکده بر رضایت از دانشگاه تأثیر مثبت دارد	کروسکال-والیس	۹	۰/۵۵۵
مقطع تحصیلی بر رضایت از دانشگاه تأثیر مثبت دارد	کروسکال-والیس	۳	۰/۲۲۱
محل سکونت بر رضایت از دانشگاه تأثیر مثبت دارد	کروسکال-والیس	۲	۰/۱۸۶
نوع خوابگاه بر رضایت از دانشگاه تأثیر مثبت دارد	کروسکال-والیس	۷	۰/۸۴۰
وضعیت تأهل بر رضایت از دانشگاه تأثیر مثبت دارد	کروسکال-والیس	۲	۰/۲۵۶
وضعیت اشتغال بر رضایت از دانشگاه تأثیر مثبت دارد	کروسکال-والیس	۲	۰/۰۶۰
محل سکونت خانواده پاسخگو بر رضایت از دانشگاه تأثیر مثبت دارد	کروسکال-والیس	۳	۰/۵۸۶
گروه آموزشی بر رضایت از دانشگاه تأثیر مثبت دارد	کروسکال-والیس	۲	۰/۲۴۰
نوبت پذیرش بر رضایت از دانشگاه تأثیر مثبت دارد	مان-ویتنی	-	۰/۰۲۱

همچنانکه مشاهده می شود وضعیت رضایت از دانشگاه در بین غالب دسته های طرح شده تفاوت معناداری ندارد. یعنی پسران و دختران دانشجوی نسبت به دانشگاه دارای رضایتی نسبتاً یکسان هستند. نیز وضعیت مذکور در دانشکده های مختلف و مقاطع تحصیلی متفاوت؛ تقریباً یکسان است. حتی خاستگاه جغرافیایی محل سکونت والدین نیز در این امر تأثیری نداشته است. اما ذکر دو نکته قابل توجه است: اول اینکه دانشجویان شبانه (با میانگین رتبه ای ۲۳۹/۶۷) نسبت به دانشجویان روزانه (با میانگین رتبه ای ۲۱۱/۵۰) رضایت بیشتری از دانشگاه دارند: $\text{Sig} = ۰/۰۲۱$. نکته دوم آنکه دانشجویان شاغل (برای شغل دائم میانگین رتبه ای ۳۰۷ و برای شغل موقت میانگین رتبه ای ۲۳۱/۷۳) نسبت به دانشجویان غیر شاغل (با میانگین رتبه ای ۲۰۱/۹۷) رضایت بیشتری از دانشگاه داشته اند؛ هر چند در سطح اطمینان ۹۴ درصد است $\text{Sig} = ۰/۰۶$. بنابراین دانشجویان دانشگاه فردوسی نسبت به دانشگاه محل تحصیلشان رضایت خوبی

دارند: Median: ۴ & Range: [۱-۵]

متغیر دومی که نتایج آن قابل بحث است رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی است. همچنانکه در جدول ۴-۳۰ به تفصیل آمده است؛ منظور از آزادیهای سیاسی- اجتماعی میزان خرسندی فرد از آزادیهای اجتماعی- سیاسی و حقوق بالفعل در جامعه است. همچنانکه در جدول مذکور قابل مشاهده است اکثر قابل توجه پاسخگویان به گویه هایی که حکایت از رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی فعلی خود دارد پاسخ منفی داده اند به طوریکه نظرات

پاسخگویان در بازه [۵-۱] میانه ای معادل ۲/۶۶ دارد که از میانه نظری (۳) پایین تر است. در مجموع ۲۲/۵ درصد پاسخگویان میزان رضایت آنها از آزادیهای سیاسی- اجتماعی «زیاد یا بسیار زیاد» و ۴۳/۱ درصد آنها دارای رضایت کم یا بسیار کم و ۳۴/۴ درصد آنها رضایتشان از آزادیهای سیاسی- اجتماعی در حد «متوسط» است. همچنانکه در جدول ۵-۱ ملاحظه می گردد متغیر مذکور کمترین میزان میانه را در بین متغیرهای این پژوهش دارد. حال در صد آن هستیم که بینیم وضعیت مذکور در بین کدام دسته ها از شرایط حادثی برخوردار است.

جدول ذیل به بررسی رابطه بین رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی و متغیرهای زمینه ای پرداخته است.

جدول شماره ۵-۳: رابطه بین رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی و متغیرهای زمینه ای

رتبه	عنوان رابطه	نوع آزمون	درجه آزادی	سطح معناداری Sig (۲-tailed)
۱	جنس بر رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی تأثیر مثبت دارد	مان- ویتنی	-	۰/۰۰۰
۲	نوبت پذیرش بر رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی تأثیر مثبت دارد	مان- ویتنی	-	۰/۳۹۳
۳	سن بر رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی تأثیر مثبت دارد	کروسکال- والیس	۴	۰/۳۸۱
۴	نوع دانشکده بر رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی تأثیر مثبت دارد	کروسکال- والیس	۹	۰/۱۲۱
۵	رشته تحصیلی بر رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی تأثیر مثبت دارد	کروسکال- والیس	۴۹	۰/۲۵۶
۶	مقطع تحصیلی بر رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی تأثیر مثبت دارد	کروسکال- والیس	۳	۰/۰۱۱
۷	وضعیت استقرار دانشجو بر رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی تأثیر مثبت دارد	کروسکال- والیس	۲	۰/۳۸۸
۸	نوع خوابگاه بر رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی تأثیر مثبت دارد	کروسکال- والیس	۷	۰/۴۳۹
۹	وضعیت تأهل بر رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی تأثیر مثبت دارد	کروسکال- والیس	۲	۰/۵۳۸
۱۰	وضعیت اشتغال بر رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی تأثیر مثبت دارد	کروسکال- والیس	۲	۰/۴۵۸
۱۱	محل سکونت خانواده پاسخگو بر رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی تأثیر مثبت دارد	کروسکال- والیس	۳	۰/۹۶۹
۱۲	دسته آموزشی بر رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی تأثیر مثبت دارد	کروسکال- والیس	۲	۰/۰۰۶

همچنانکه ملاحظه می شود بین جنس و رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد. دانشجویان پسر دارای میانگین رتبه ای ۱۹۱/۸۱ هستند و دانشجویان دختر دارای میانگین رتبه ای ۲۴۰/۳۴ می باشند. بنابراین همچنانکه در سطر نخست هم ملاحظه می شود تفاوت در میزان رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی بین دانشجویان پسر و دختر معنادار است و پسران نسبت به شرایط سیاسی- اجتماعی موجود ناراضی تر هستند. به لحاظ مقطع تحصیلی نیز میانگین رتبه ای رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی به ترتیب عبارت است از: کاردانی ۳۷۳/۱۷، کارشناسی ۲۲۶/۰۵، کارشناسی ارشد ۱۷۴/۴۲ و دکترا ۱۱۲/۳۸ همچنانکه ملاحظه می شود هر قدر مقطع تحصیلی فرد بالاتر می رود میزان رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی نیز کاهش می یابد.

از لحاظ دسته آموزشی نیز شرایط به همین ترتیب است. در دسته رشته های علوم انسانی و تربیت بدنی میانگین رتبه ای رضایت از آزادیهای سیاسی - اجتماعی ۲۳۱/۶۲ ، در دسته علوم پایه و علوم ریاضی دارای میانگین رتبه ای ۲۴۳/۰۴ و در دسته رشته های فنی - مهندسی و دامپزشکی ۱۸۵/۵۹ است. نتایج ردیف ۱۲ جدول شماره ۵-۳ حکایت از آن دارد که دانشجویان رشته فنی - مهندسی و دامپزشکی دارای رضایت پایین تری نسبت به دو دسته دیگر هستند و این تفاوت معنادار است. سایر متغیرهای زمینه ای رابطه معناداری با رضایت از آزادیهای سیاسی - اجتماعی ندارد. بنابراین می توان حدس زد که ناراضی ترین افراد نسبت به شرایط سیاسی - اجتماعی کشور دانشجویان پسر از دانشکده های فنی یا مهندسی و دامپزشکی به ویژه در مقاطع کارشناسی ارشد و دکترا هستند.

۲-۵: پاسخ به سوالات اصلی پژوهش

اینک سعی داریم به سوالات اصلی پژوهش پاسخ دهیم. در واقع پاسخ به این سوالات چکیده و محصول نهایی این پژوهش است.

۱- میزان رضایت از زندگی دانشجویان در دانشکده های مختلف چقدر است؟

نتایج تحقیق حکایت از آن دارد که میزان رضایت از زندگی دانشجویان در دانشکده های مختلف با یکدیگر تفاوت معناداری ندارد. جدول ذیل نشانگر میزان رضایت از زندگی در بین دانشکده های مختلف است.

جدول شماره ۵ - ۴: وضعیت رضایت از زندگی دانشجویان در دانشکده های مختلف

نام دانشکده	میانه	میانگین
الهیات	۳,۵۶	۳,۳۱
ادبیات و علوم انسانی	۳,۶۳	۳,۵۰
علوم اداری و اقتصادی	۳,۲۸	۳,۴۵
علوم تربیتی و روانشناسی	۳,۶۳	۳,۴۲
تربیت بدنی و علوم ورزشی	۳,۷۵	۳,۶۸
علوم پایه	۳,۶۳	۳,۴۵
علوم ریاضی	۳,۶۹	۳,۶۱
مهندسی	۳,۶۳	۳,۶۷
کشاورزی	۳,۶۷	۳,۵۳
دامپزشکی	۳,۴۴	۳,۴۶

قبلاً اشاره شد که در این پژوهش مقیاس نهایی رضایت از زندگی در بازه [۱-۵] می باشد همچنانکه مشاهده می شود میانه رضایت از زندگی در دانشکده های مختلف در بازه [۳-۴] است. به عبارت دیگر در تمام دانشکده ها میزان

رضایت از زندگی از میانگین نظری «۳» بیشتر است. یعنی می توان گفت در تمام دانشکده ها میزان رضایت از زندگی بیشتر از حد متوسط است. نتایج آزمون کروسکال والیس حکایت از آن دارد که تفاوت مشاهده شده اندک، بین رضایت از زندگی دانشجویان در دانشکده های مختلف معنادار نمی باشد.

جدول شماره ۵ - ۵: آزمون توزیع رضایت از زندگی در بین دانشکده های مختلف

نام دانشکده	تعداد	میانگین رتبه ای
الهیات	۵۰	۱۹۶,۵۴
ادبیات و علوم انسانی	۹۵	۲۲۶,۸۱
علوم اداری و اقتصادی	۵۳	۲۰۴,۹۷
علوم تربیتی و روانشناسی	۴۷	۲۲۴,۹۸
تربیت بدنی و علوم ورزشی	۹	۲۴۳,۳۳
علوم پایه	۶۵	۲۲۱,۲۳
علوم ریاضی	۴۲	۲۴۸,۱۸
مهندسی	۵۴	۲۴۳,۴۶
کشاورزی	۲۸	۲۴۷,۴۳
دامپزشکی	۶	۱۹۰,۹۲
کل	۴۴۹	

آماره های آزمون	
کای - اسکور	۸,۵۸۲
درجه آزادی	۹
سطح معنا داری	.۴۷۷

حال چنانچه به دسته بندی دانشکده ها و ترکیب آنها در قالب سه دسته: الف) علوم انسانی و تربیت بدنی ب) علوم پایه و ریاضی ج) مهندسی و دامپزشکی بپردازیم؛ باز هم میزان رضایت از زندگی در دسته های مذکور به هم نزدیک است و در همه دسته ها بین متوسط تا زیاد می باشد.

جدول شماره ۵ - ۶: وضعیت رضایت از زندگی دانشجویان در دسته های مختلف آموزشی

دسته آموزشی	میانگین	میانگین
علوم انسانی و تربیت بدنی	۳,۴۴	۳,۶۳
علوم بنیادی	۳,۵۱	۳,۶۳
مهندسی و دامپزشکی	۳,۶۱	۳,۶۳

در ذیل نتایج آزمون کروسکال والیس ارائه شده است. که بر اساس آن بین دسته های مختلف آموزشی به لحاظ رضایت از زندگی تفاوت معناداری ملاحظه نمی گردد.

جدول ۵- ۷: آزمون توزیع رضایت از زندگی در بین دسته های مختلف آموزشی

نام دانشکده	تعداد	میانگین رتبه ای
علوم انسانی و تربیت بدنی	۲۵۴	۲۱۶,۵۴
علوم بنیادی	۱۰۷	۲۳۱,۸۱
مهندسی و دامپزشکی	۸۸	۲۴۱,۱۴
کل	۴۴۹	

آماره های آزمون	
کای - اسکور	۳,۰۸۸
درجه آزادی	۲
سطح معناداری	.۲۱۴

وضعیت رضایت از زندگی در دسته های آموزشی مختلف در ردیف بیستم از جدول ۴-۸۶ به شکل مبسوطی تشریح شده است. در میان مدل های چهارده گانه از جدول مذکور تنها در دو مدل (هفتم و چهاردهم) دانشجویان رشته های فنی- مهندسی و دامپزشکی دارای رضایت از زندگی بالاتری هستند. بر اساس مدل چهاردهم که مدل نهایی تحقیق است؛ دانشجویان دسته فنی مهندسی و دامپزشکی دارای رضایت از زندگی بالاتری نسبت به دانشجویان سایر دسته ها بودند. از آنجائیکه سطح اطمینان این رابطه ۹۰ درصد و شدت آن $B = 0/109$ است حکایت از آن دارد که این رابطه از قوت و اطمینان مطلوب برخوردار نیست.

بنابراین به طور خلاصه می توان گفت اولاً میزان رضایت از زندگی در تمام دانشکده ها یا دسته های آموزشی در فاصله متوسط تا زیاد است و ثانياً وضعیت دانشکده ها و دسته های آموزشی دانشگاه فردوسی مشهد به لحاظ رضایت از زندگی تفاوت معناداری با هم ندارند.

۲- آیا بین میزان رضایت از زندگی دختران و پسران دانشجویان تفاوتی وجود دارد؟

جدول ذیل به ارائه میانگین و میانه و واریانس رضایت از زندگی در بین دانشجویان دختر و پسر می پردازد.

جدول شماره ۵ - ۸ : وضعیت رضایت از زندگی در دانشجویان دختر و پسر

میانگین	میانه	واریانس	
۳/۵۲	۳/۵۶	۰/۵۰	مرد
۳/۴۸	۳/۶۳	۰/۴۸	زن

همچنانکه ملاحظه می شود میانگین و میانه رضایت از زندگی در بین دختران و پسران دانشجو بسیار نزدیک است نتایج آزمون مان-ویتنی در جدول ۴-۸۵ نیز حکایت از آن دارد که بین رضایت از زندگی دانشجویان دختر و پسر تفاوت معناداری وجود ندارد.

با دقت به جدول شماره ۴-۸۶ نکته مذکور را با دقت بیشتری می توان دنبال نمود. در بین چهارده مدل مندرج در این جدول با سطح اطمینان ۹۵ درصد می توان گفت که در هیچ کدام از مدل‌های مذکور بین رضایت از زندگی دانشجویان مرد و زن تفاوتی مشاهده نمی شود. تنها در دو مدل شماره ۸ و ۹ و آن هم در سطح اطمینان ۹۰ درصد، رضایت از زندگی دانشجویان پسر اندکی بالاتر است (مدل هشتم: $B = 0/118$ مدل نهم: $B = 0/09$).

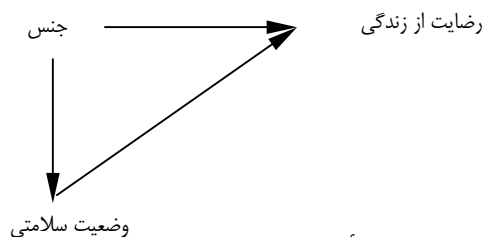
حال چنانچه بخواهیم به تحلیل دو مدل مذکور از طریق مقایسه با مدل‌های دیگر بپردازیم؛ ملاحظه می شود که تفاوت مدل شماره «۸» با مدل‌های قبل در این است که در مدل هشتم متغیر «موفقیت تحصیلی» وارد معادله می گردد. با ورود این متغیر علاوه بر آنکه متغیر مذکور خود دارای رابطه ای معنادار با رضایت از زندگی است ($B = 0/186$ و $P \leq 0/01$) نیز سبب می شود که رابطه جنس با رضایت از زندگی نیز معنادار گردد ($B = 0/118$, $0/1 < P \leq 0/05$).

نتایج آزمون تحلیل رگرسیون که به تفکیک جنس و در جدول شماره ۵-۸ آمده است؛ خود حکایت از آن دارد که موفقیت تحصیلی برای پسران سهم بیشتری در افزایش رضایت از زندگی دارد.

در مدل نهم نیز متغیر «امید شغلی» وارد معادله می گردد. متغیر مذکور علاوه بر آنکه خود دارای رابطه معناداری با رضایت از زندگی است ($B = 0/149$ و $P \leq 0/01$) سبب می شود که در مدل مذکور جنس رابطه معناداری با رضایت از زندگی پیدا کند ($B = 0/113$, $0/1 < P \leq 0/05$).

اثر بخشی دو متغیر مذکور در مدل دهم حذف می شود. زیرا در مدل دهم متغیر وضعیت سلامتی وارد معادله می گردد.

با ورود متغیر مذکور تفاوت معنادار رضایت از زندگی در بین دانشجویان دختر و پسر حذف می گردد. نکته مذکور حکایت از همبستگی بین وضعیت سلامتی و جنس دارد.

یعنی بخشی از تغییرات رضایت از زندگی حاصل از تأثیر وضعیت سلامتی است. اما در هر حال علت

اصلی بی معنا شدن رابطه رضایت از زندگی و جنس در مدل شماره ۹ و مدل‌های بعد از آن به ویژه مدل ۱۴ که حاصل

حضور تمام متغیرهای اصلی و زمینه ای تحقیق است؛ پایین بودن شدت رابطه بین رضایت از زندگی و جنس است. به طوریکه در مدل شماره ۸ معادل $B=0/118$ و $0/50 < P \leq 0/1$ و در مدل شماره ۹ معادل $B=0/118$ و $P \leq 0/1$ می باشد که در هر دو حالت حکایت از آن دارد که شدت رابطه ضعیف است.

پس به طور کلی و بر اساس مدل شماره ۱۴ که کاملترین مدل پژوهش است؛ بین جنس و رضایت از زندگی رابطه معناداری مشاهده نمی شود. و رضایت از زندگی دانشجویان دختر و پسر مشابه هم است.

۳- آیا عوامل اجتماعی مؤثر بر رضایت از زندگی دانشجویان دختر و پسر خاستگاه واحدی دارد؟

برای پاسخ به این سؤال به بررسی تطبیقی رضایت از زندگی دانشجویان دختر و پسر می پردازیم.

چنانچه بخواهیم به مقایسه عواملی که بر رضایت از زندگی دختران و پسران تأثیر گذار هستند به تفکیک جنس پردازیم؛ ملاحظه می شود مهمترین متغیرهایی که رضایت از زندگی دانشجویان پسر را تبیین می کند عبارت هستند از رضایت از خود ، مثبت نگری ، رضایت از دانشگاه وموفقیت تحصیلی. در حالیکه مهمترین متغیرهایی که رضایت از زندگی دانشجویان دختر را تبیین می کند؛ به ترتیب عبارتند از رضایت از خود، رضایت از دانشگاه، مثبت نگری، وضعیت سلامتی و امید شغلی.

در جدول ذیل به مقایسه میزان اثر بخشی متغیرهای مستقل بر اساس تحلیل رگرسیون می پردازیم. و از جهت اینکه خواستار مقایسه متغیرها هستیم از ضریب استاندارد شده β استفاده می نماییم.

جدول شماره ۵-۹ : مقایسه اثربخشی متغیر های مستقل به تفکیک جنس

زن		مرد		متغیر های مستقل
Sig.	Beta	Sig.	Beta	
/	/	/	/	
/	/	/	/	رضایت از خانواده
/	/	/	/	وضعیت سلامتی
/	/	/	/	رضایت از دانشگاه
/	/	/	/	مثبت نگری
/	/	/	/	رضایت از خود
/	/	/	/	میزان آگاهی در مورد رشته تحصیلی قبل از ورود به دانشگاه
/	/	/	/	موفقیت تحصیلی
/	/	/	/	وضعیت اقتصادی رو به رشد خانواده
۰/۴۱۶	-۰/۰۴۰	۰/۰۹۶	-۰/۰۹۶	رضایت از دوستان
۰/۶۴۵	-۰/۰۳۲	۰/۵۳۴	۰/۰۴۹	رضایت از وضعیت مالی
۰/۴۰۱	۰/۰۴۰	۰/۹۸۷	۰/۰۰۱	رضایت از آزادیهای سیاسی - اجتماعی
۰/۲۱۶	۰/۰۵۸	۰/۴۸۴	۰/۰۴۲	احساس آرامش روانی
۰/۳۰۶	۰/۰۴۷	۰/۶۲۵	۰/۰۲۷	دینداری (بعد عاطفی)
۰/۶۱۱		۰/۶۸۴		R Square

همچنانکه در جدول فوق ملاحظه می شود رضایت از خود، مثبت نگری و رضایت از دانشگاه در هر دو جنس اهمیت شایانی دارد. اما در مورد دختران دو متغیر وضعیت سلامتی و امید شغلی اثر بخش تر است و در مورد پسران " موفقیت تحصیلی " تاثیر بیشتری دارد.

اهمیت " موفقیت تحصیلی " برای پسران به لحاظ روانشناختی و جامعه شناختی قابل تحلیل است. تحلیل روانشناختی آن ریشه در تفاوت ویژگیهای شخصیتی مردان و زنان دارد. اصولاً مردان به " موفقیت " بیشتر از زنان اهمیت می دهند. به لحاظ جامعه شناختی موفقیت تحصیلی مقدمه ای برای اشتغال مطمئن تر و پردرآمدتر است. و چون در نظام اجتماعی ایران مسئولیت تامین معاش خانواده به عهده مردان است، قاعدتاً این متغیر در رضایت از زندگی پسران نقش بیشتری دارد.

۴- متغیرهای اصلی تاثیرگذار بر رضایت از زندگی کدامین هستند؟

پیش از پاسخ به این سؤال شایسته است مجدداً متذکر شویم که سطح این تحقیق عمدتاً «خرد» و واحد مشاهده «دانشجو» است. لذا تبیین رضایت از زندگی در سطح خرد انجام می پذیرد و مشمول سطوح میانه و به ویژه کلان نمی

شود. لذا بدیهی است تاثیر متغیرهای سطح کلان مانند تورم، ارتباطات، از خود بیگانگی، نابرابریهای اقتصادی-اجتماعی، فساد اداری، توسعه شهرها و .... نیز نیز متغیرهای سطح میانه مانند ضعف شبکه های خویشاوندی، دوستی و همسایگی در بخش تجربی این پژوهش مورد تاکید قرار نمی گیرد. البته متغیرهای سطح کلان و میانه در پیشینه این تحقیق مورد بررسی قرار گرفت و از تئوریهای جامعه شناسان در این زمینه یاد شد. اما آنچه در بخش تجربی مورد استفاده و آزمون قرار گرفت متغیرهای سطح خرد و حداکثر میانه بود.

در این پژوهش ابتدا رابطه بین تک تک متغیرهای پژوهش و رضایت از زندگی مورد آزمون قرار گرفت که در بخش آزمون فرضیات به تفصیل تشریح شد. جدول ذیل به خلاصه نتایج آزمونهای مذکور اشاره دارد:

جدول شماره ۵-۱۰: خلاصه نتایج فرضیات پژوهش

ضریب همبستگی سامرزدی		ضریب همبستگی اسپیرمن		فرضیه
شدت همبستگی	سطح معناداری	شدت همبستگی	سطح معناداری	
۰/۰۵۷	۰/۱۲۶	۰/۰۷۵	۰/۱۱۱	بعد عاطفی دینداری در مثبت نگری تاثیر مثبت دارد.
۰/۱۵۰	۰/۰۰۰	۰/۱۹۵	۰/۰۰۰	بعدعاطفی دینداری در رضایت از زندگی تاثیر مثبت دارد.
۰/۳۷۳	۰/۰۰۰	۰/۴۹۵	۰/۰۰۰	مثبت نگری در رضایت از زندگی تاثیر مثبت دارد.
۰/۲۰۸	۰/۰۰۰	۰/۲۷۹	۰/۰۰۰	مثبت نگری در رضایت از خود تاثیر مثبت دارد.
۰/۴۲۲	۰/۰۰۰	۰/۵۵۷	۰/۰۰۰	رضایت از خود در رضایت از زندگی تاثیر مثبت دارد.
۰/۱۱۷	۰/۰۰۱	۰/۱۶۰	۰/۰۰۱	رضایت از آزادیهای سیاسی - اجتماعی در رضایت از زندگی تاثیر مثبت دارد.
۰/۳۴۲	۰/۰۰۰	۰/۳۸۸	۰/۰۰۰	وضعیت سلامتی در رضایت از زندگی تاثیر مثبت دارد.
۰/۳۵۹	۰/۰۰۰	۰/۴۵۸	۰/۰۰۰	رضایت از دانشگاه در رضایت از زندگی تاثیر مثبت دارد.
۰/۲۳۹	۰/۰۰۰	۰/۳۰۶	۰/۰۰۰	رضایت از خانواده در رضایت از زندگی تاثیر مثبت دارد.
۰/۲۰۳	۰/۰۰۰	۰/۲۶۹	۰/۰۰۰	رضایت از دوستان در رضایت از زندگی تاثیر مثبت دارد.
۰/۳۱۹	۰/۰۰۰	۰/۴۲۱	۰/۰۰۰	رضایت از وضعیت مالی خود در رضایت از زندگی تاثیر مثبت دارد.
۰/۲۶۱	۰/۰۰۰	۰/۲۷۷	۰/۰۰۰	وضعیت اقتصادی رو به رشد خانواده در رضایت از وضعیت مالی فرد تاثیر مثبت دارد.
۰/۲۰۹	۰/۰۰۰	۰/۲۲۰	۰/۰۰۰	وضعیت اقتصادی رو به رشد خانواده در رضایت از زندگی تاثیر مثبت دارد.
۰/۱۶۸	۰/۰۰۰	۰/۱۹۹	۰/۰۰۰	اطلاع قبلی از رشته تحصیلی در رضایت از زندگی تاثیر مثبت دارد.
۰/۱۲۳	۰/۰۰۰	۰/۱۷۳	۰/۰۰۰	اطلاع قبلی از رشته تحصیلی در موفقیت تحصیلی تاثیر مثبت دارد.
۰/۲۵۷	۰/۰۰۰	۰/۲۲۹	۰/۰۰۰	موفقیت تحصیلی در رضایت از زندگی تاثیر مثبت دارد.
۰/۰۹۹	۰/۰۵۶	۰/۰۹۰	۰/۰۵۷	موفقیت تحصیلی در امید شغلی تاثیر مثبت دارد.
۰/۲۸۷	۰/۰۰۰	۰/۳۹۴	۰/۰۰۰	امید شغلی در رضایت از زندگی تاثیر مثبت دارد.
۰/۲۰۵	۰/۰۰۰	۰/۲۴۱	۰/۰۰۰	آرامش روانی در رضایت از زندگی تاثیر مثبت دارد.
آماره Z: ۰/۱۰۴		آزمون: u مان ویتنی و W ویلکاکسون		جنس در رضایت از زندگی تأثیر دارد.
سطح معناداری دو دامنه: ۰/۹۱۸				

برای بررسی دقیق تأثیر متغیرهای اصلی و به منظور کنترل متغیرها توسط یکدیگر از روش رگرسیون چند متغیره

استفاده شد که در جدول ۴-۸۶ ارائه گردیده و به تفصیل تشریح شده است. در مدل چهاردهم از جدول مذکور، تمام

متغیرهای اصلی تحقیق به همراه متغیرهای زمینه ای وارد معادله شده اند. لذا بهتر از سایر مدل‌های مذکور اثر تعاملی یا

ضربی متغیرها را نمایان می کند.

همچنانکه مشاهده می شود از بین چهارده متغیر مستقل اصلی صرفاً ۸ متغیر مورد پذیرش نهایی قرار گرفتند که عبارتند از: رضایت از دوستان، موفقیت تحصیلی، امید شغلی، وضعیت سلامتی، رضایت از دانشگاه، مثبت نگری، رضایت از خود و آرامش روانی.

۵- در راستای تبیین جامعه شناختی رضایت از زندگی سهم و میزان تأثیرگذاری هر متغیر چقدر است؟

بر اساس مدل ۱۵ که مقادیر β (بتا) یا ضرایب استاندارد شده β است؛ ترتیب اهمیت هشت متغیر مذکور در تبیین رضایت از زندگی به شرح ذیل است:

$\beta = -0/077$	۲- رضایت از دوستان	$\beta = 0/072$	۱- آرامش روانی
$\beta = 0/061$	۴- امید شغلی	$\beta = 0/089$	۳- موفقیت تحصیلی
$\beta = 0/240$	۶- مثبت نگری	$\beta = 0/162$	۵- وضعیت سلامتی
$\beta = 0/301$	۸- رضایت از خود	$\beta = 0/260$	۷- رضایت از دانشگاه

و لذا معادله رگرسیونی آن عبارت است از:

$$Y = 0/301 X_8 - 0/260 X_7 + 0/240 X_6 + 0/162 X_5 + 0/111 X_0 + 0/089 X_3 - 0/077 X_2 + 0/072 X_1$$

همچنانکه ملاحظه می شود به جز رضایت از دوستان تمام متغیرهای مذکور دارای رابطه ای مثبت با رضایت از زندگی است. رابطه منفی رضایت از دوستان با رضایت از زندگی از نظر محقق نیز غیر قابل توضیح است؛ و پژوهشهای دیگری را می طلبد که در بخش پیشنهادات به آن اشاره خواهد شد. علاوه بر متغیرهای مذکور دو متغیر رضایت از آزادیهای سیاسی- اجتماعی $B = 0/063$ و متغیر گروه آموزشی $B = 0/063$ هر دو با رضایت از زندگی رابطه ای معنادار دارند ولی چون فاصله اطمینان در دو متغیرهای مذکور ۹۰ درصد است؛ مورد پذیرش نهایی قرار نمی گیرد؛ زیرا فاصله اطمینان آزمون فرضیه های این پژوهش ۹۵ درصد است.

در پایان شایان ذکر است که بر اساس متغیرهای مذکور $0/655$ تغییرات متغیر وابسته تبیین می گردد.

۳-۵: پیشنهادهای و محدودیتهای تحقیق

این بخش به دو قسمت تقسیم می شود. قسمت نخست پیشنهادهای علمی که شامل ۹ پیشنهاد اول است که در واقع پیشنهاد به پژوهشگران و کسانی است که قصد دارند در حوزه رضایت از زندگی به ویژه رضایت از زندگی دانشجویان مطالعه و پژوهش نمایند؛ که در واقع آن پیشنهادهای عمدتاً معطوف به محدودیت های این پژوهش است. قسمت دوم پیشنهادهای عملی یا پیشنهاد به مجریان و کسانی است که در حوزه آموزش عالی و دانشگاه دارای جایگاه سازمانی هستند و می توانند با سیاستگذارهای مناسب اثر بخش باشند؛ دو پیشنهاد آخر بر این اساس ارائه شده است.

۱- همچنانکه در فصل دوم به تفصیل بیان شد در حوزه رضایت از زندگی دو رویکرد نظری وجود دارد. که به شرح و ارزیابی نظری دو رویکرد مذکور پرداخته شد. اما جای آن دارد که به ارزیابی تجربی آن نیز بپردازیم. ارزیابی تجربی دو رویکرد مذکور به شرح ذیل پیشنهاد می شود: یک دسته نسبتاً کوچک (حدود ۴۰ نفر) از افراد (ترجیحاً دانشجوی) را انتخاب می کنیم. سپس میزان رضایت از زندگی آنها را با سه روش اندازه گیری می نماییم. روش اول از طریق مصاحبه های عمیق بالینی است که توسط روانشناس بالینی باید انجام پذیرد. روش دوم: پرسشنامه ای که رویکرد نظری آن به رضایت از زندگی به مثابه یک متغیر بسیط است (مانند پرسشنامه این پایان نامه). و روش سوم: پرسشنامه ای که رویکرد نظری آن به رضایت از زندگی به مثابه یک سازه ای است که متشکل از ابعادی چند است. از آنجائیکه در اینجا روش نخست به عنوان معیار در نظر گرفته می شود و روایی دو روش دیگر با آن سنجیده می شود؛ دقت در ابزار سازی آن از نهایت اهمیت برخوردار است. حال چنانچه در روش نخست سطح سنجش متغیر رضایت از زندگی در سطح فاصله ای باشد؛ همبستگی دو روش رقیب با روش معیار را از طریق آزمون پیرسون اندازه می گیریم و چنانچه در سطح سنجش رتبه ای اندازه گرفته شده باشد؛ از طریق آزمون اسپیرمن اندازه گیری می نماییم. آنگاه همبستگی هر کدام که با روش معیار، بالاتر باشد از روایی معیار بهتر برخوردار است.

۲- یکی از دلایل اتخاذ رویکرد نخست - که نگاه به رضایت از زندگی به مثابه یک متغیر بسیط است - انتزاعی بودن و کلی بودن مفهوم «زندگی» است. به پژوهشگران بعدی توصیه می شود از طریق مصاحبه های متعدد و متنوع با اعضای از جامعه آماری پژوهش خود به کاوش درباره مفهوم «زندگی» در نظر کنشگران جامعه آماری خود بپردازند تا از این طریق بتوانند به تعریفی تحلیلی از مفهوم «زندگی» دست یابند. تا گویه های پرسشنامه معطوف به حیطه های غالب کنش کنشگران باشد و به این ترتیب سنجش رضایت از زندگی دقیق تر صورت پذیرد.

- ۳- نظر به قرابت این حوزه پژوهش با حوزه روانشناسی اجتماعی، تلاش در جهت تفکیک حوزه مفهومی «رضایت از زندگی» از مفاهیمی مانند افسردگی، احساس خوشبختی^{۵۰}، خرسندی^{۵۱}، شادی^{۵۲} و کیفیت زندگی^{۵۳} مناسب به نظر می‌رسد.
- ۴- نظر به اینکه «رضایت از خود» در زمره مهمترین متغیرهای پیش بینی کننده رضایت از زندگی است؛ اهتمام به تعریف نظری دقیق «خود» و «خود پنداره» توصیه می‌شود. دقت در تعریف «خود» از این جهت واجد اهمیت است که گاهی «رضایت از خود» را «رضایت از زندگی خود» می‌دانند و حوزه های مفهومی ایندو را تا حدی در هم فرو رفته می‌دانند.
- ۵- نکته دیگر رابطه رضایت از دوستان و رضایت از زندگی است. نکته قابل تامل این است که چرا در بین دانشجویان مجرد رابطه رضایت از دوستان با رضایت از زندگی رابطه ای منفی است؟ (جدول ۴-۸۶) یعنی چرا کسانی که رضایت از دوستان کمتری دارند؛ رضایتشان از زندگی بیشتر است؟ دقت در این مورد مطالعات نظری و پژوهشهای میدانی بیشتری را می‌طلبد.
- ۶- همچنانکه ملاحظه شد متغیر رضایت از زندگی در این پژوهش، غیر نرمال است. اصولاً در شرایطی که یک نظام اجتماعی دچار مشکلات ساختاری زیادی باشد می‌توان پیش بینی کرد که توزیع بسیاری از متغیرها غیر نرمال باشد. هر چند در انجام تحقیقات اجتماعی که در سطح تبیین انجام می‌پذیرد استفاده از تحلیل رگرسیون خطی روشی مرسوم است. اما در شرایط موجود استفاده از رگرسیون لجستیک دقیق تر است. در این پژوهش شایسته بود محقق از رگرسیون لجستیک برای تبیین متغیر وابسته استفاده می‌نمود. ولی چون محقق بر آن اصرار نداشت از رگرسیون خطی استفاده نمود. به هر ترتیب چون پیش بینی می‌شود متغیر رضایت از زندگی در سایر جوامع آماری به ویژه در دسته های سنی بالاتر از جوانی متغیری غیر نرمال باشد؛ فراگیری و استفاده از رگرسیون لجستیک پیشنهاد می‌شود.
- ۷- همچنانکه در جدول ۴-۸۶ ملاحظه شد رابطه رضایت از زندگی دانشجویان با متغیر های زمینه ای غیر معنادار است. بنابراین هیچ طبقه ای را نمی‌توان یافت که رضایت از زندگی در درون و بیرون از طبقه تفاوت معناداری داشته باشد. لذا روش نمونه گیری طبقه ای که بر اساس تفاوت واریانس متغیر اصلی

تحقیق درون طبقات و میان طبقات است؛ روش مناسبی برای نمونه گیری این تحقیق نمی باشد - هر چند در این پژوهش از آن استفاده شد- با توجه به توضیحات ارائه شده بنابراین بهترین روش نمونه گیری در جامعه آماری دانشجویان و با این موضوع تحقیق روش خوشه ای است.

۸- همچنانکه ملاحظه شد در این تحقیق به بررسی تطبیقی رضایت از زندگی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه فردوسی و در سطح یک کار تبیینی پرداخته شد. در کار تبیینی لازم است محقق به تمام متغیرهایی که قابلیت پیش بینی متغیر وابسته را دارند چنگ بزند و لذا منطقیاً تعداد متغیرهای تحقیق زیاد می شود. از آنجائیکه یکی از لوازم ساختن شاخص های دقیق تعدد گویه ها است؛ این امر سبب می شود که محقق در مقابل یک دو راهی قرار گیرد؛ از یک سو اگر برای هر متغیر گویه های متعددی را در نظر بگیرد و سبب پدید آمدن یک پرسشنامه حجیم می شود که جمع آوری اطلاعات و تحلیل آن به لحاظ هزینه زمانی و ریالی برای دانشجو گران تمام می شود؛ و چنانچه هر متغیر را با چند گویه محدود اندازه گیری نماید - همچنانکه در این پژوهش اینگونه شد- از دقت لازم و ظرافت کار کاسته می شود. بنابراین مناسبترین گزینش در این میان این است که دانشجو در پایان نامه خود به رابطه بین دو متغیر محدود شود. دو متغیر مذکور هر کدام می تواند یک سازه باشد که ابعادی چند را در بر می گیرند. در این صورت علاوه بر آنکه می توان به بررسی روابط ابعاد متغیر وابسته پرداخت؛ مقایسه قدرت تبیین تک تک ابعاد متغیر مستقل در پیش بینی متغیر وابسته را نیز می توان بررسی نمود. مثلاً می توان به رابطه بین شبکه حمایت اجتماعی (خانواده- همسایگان و خویشاوندان) و رضایت از زندگی پرداخت یا رابطه بین دینداری (و ابعاد چندگانه آن) و رضایت از زندگی را بررسی نمود. به این ترتیب پژوهشی محدودتر ولی دقیق را انجام داد.

۹- نظر به اینکه این پژوهش در سطح خرد و حداکثر میانه انجام پذیرفت، به مباحث مربوط به متغیرهای سطح کلان در حد بحث نظری اکتفا شد؛ لذا به پژوهشگران دیگری که در این حوزه قصد تحقیق دارند پیشنهاد می شود که به بررسی تجربی تأثیر متغیرهای سطح کلان بر رضایت از زندگی بپردازند. به نظر می رسد که در این زمینه جمع آوری دادهای تحقیقات جهانی و انجام تحلیل ثانویه بر آنها مفید باشد.

۱۰- جدول شماره ۵-۱ به نتایج توصیفی متغیرهای پژوهش پرداخته است. همچنانکه ملاحظه می شود در میان متغیرهای پژوهش، رضایت از آزادیهای سیاسی-اجتماعی کمترین میزان میانه (۲/۶۲) را دارد. نتایج جدول شماره ۵-۳ نیز از وخامت وضعیت مذکور به ویژه در بین دانشجویان پسر، بالاخص در مقطع

کارشناسی ارشد و دکترا و بطور قابل ملاحظه ای در دانشکده های فنی- مهندسی و دامپزشکی حکایت دارد. مسئولین آموزش عالی و دانشگاه شایسته است بیندیشند که چگونه می توان مشروعیت خرده نظام سیاسی را در بین دانشجویان افزایش داد. نارضایتی از این شرایط که به طور ویژه در مقاطع تحصیلات تکمیلی قابل مشاهده است می تواند زمینه ساز فرار مغزها باشد. در میان مجموعه متغیرهای پژوهش انحراف معیار این متغیر پس از «امید شغلی» بالاترین انحراف معیار را دارد (۱/۰۵۰). انحراف معیار بالا نشان از تنوع نظرات و شرایط پاسخگویان نسبت به آزادیهای سیاسی- اجتماعی است که می تواند بالقوه زمینه تنش و تضاد دانشجویان در حوزه آزادیهای سیاسی- اجتماعی باشد.

۱۱- یافته های تحقیق حکایت از رابطه بین موفقیت تحصیلی و رضایت از زندگی دارد. از جمله عواملی که سبب افزایش موفقیت تحصیلی در افراد می شود خودباوری و اعتماد به نفس است «خودباوری و اعتماد به نفس یکی از عوامل مهم و بسیار مؤثر در پیشرفتهای درسی دانش آموزان و دانشجویان است. خودباوری یعنی داشتن شناخت و آگاهی درباره توانایی ها و استعدادهایی که هر فرد دارد که در نتیجه این خودشناسی باعث ایجاد حالتی مثبت و احساس مطلوب و سازنده می شود .... تحقیقات دانشمندان و پژوهشگران به خوبی نشان داده است که خود باوری و اعتماد به نفس از سه طریق باعث افزایش موفقیت تحصیلی دانش آموزان و دانشجویان می گردد: ۱) خودباوری باعث ایجاد فرایندهای مثبت مغزی می شود که کارکرد و فعالیتهای ذهنی را بهبود می بخشد. ۲- خود باوری باعث ایجاد انگیزش بیشتر و ارتقاء سطح علاقه و تمایل و افزایش تلاش و کوشش دانش آموزان و دانشجویان در فعالیتهای درسی و امور تحصیلی می گردد. ۳- خود باوری و اعتماد به نفس باعث مقاومت قاطع فرد در برابر مشکلات، ضعف ها و احیاناً برخی افت ها یا شکست های تحصیلی می شود .... برای افزایش خود باوری عواملی همچون خودشناسی، مطالعه سرگذشت افراد موفق، مطالعه کتابهای روانشناسی کاربردی و مشاوره با افراد آگاه و متخصص مانند روانشناسان تأثیرات زیادی دارد که می توان از آنها استفاده کرد» (گلستان هاشمی. بی تا. ۹-۲۸). « به عنوان یک عامل مهم رضایت از زندگی، بهترین سرمایه گذاری در زندگی، ارتقای عزت نفس است» (توکلی و دیگران. ۱۳۸۱: ۱۰) در این راستا کانونهای فرهنگی دانشگاه و خوابگاه می توانند با برگزاری کلاسهای N.L.P و ارائه مشاوره های روانشناختی در ارتقاء شرایط روحی به ویژه خودیابی دانشجویان سهیم باشند. نقش دانشکده علوم تربیتی در ارائه کادر مجرب برای خدمات مذکور از اهمیتی خاص برخوردار است.